

หน่วยที่ 3

บทพากย์เอราวัณ

1. ผู้ทรงพระราชนิพนธ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2
2. ลักษณะคำประพันธ์ กาพย์บัง 16 ใช้สำหรับเป็นคำพากย์หรือบทพากย์ในการแสดงหนังใหญ่และโขน
3. บทพากย์ที่รัชกาลที่ 2 ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นใหม่ ได้แก่ ตอนนางลอย นาคบาศ เอราวัณ
4. เนื้อเรื่องย่อ

บทพากย์เอราวัณนี้บรรยายลักษณะของช้างเอราวัณไว้อย่างพิสดารช้างนี้เป็นช้างทรง ของพระอินทร์ ช้างเอราวัณในตอนนี้เป็นช้างที่พวกฝ่ายอินทรชิต คือ *การุณราช* แปลงมาโดยลอยมาบนท้องฟ้า และเหล่ายักษ์แปลงตัวเป็นเทวดา ทำให้ฝ่ายทัพพระราม ยกเว้น *หนุมาน* เผลอตัวชมความงามด้วยเข้าใจว่าเป็นเหล่าเทวดาจริงๆ

อินทรชิต แปลงองค์เหมือนพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ ช้างแปลงนี้ดูแข็งแรงและมีฤทธิ์มากผิวของช้างเป็นสีขาวเผือกผ่องสะอาดราวสีของสังข์และตัวใหญ่โตมีสามสิบสามเศียร แต่ละเศียรมี 7 งา ดูเพชรสวยงามมาก ในแต่ละงา มีสระบัว 7 สระ แต่ละสระมีกอบัว 7 กอ กอบัวแต่ละกอมีดอกบัว 7 ดอก ในแต่ละดอกที่แบ่งบานนี้มีกลีบ 7 กลีบ กลีบแต่ละกลีบจะมีเทพธิดา 7 องค์ แต่ละองค์จะมีบริวารองค์ละ 7 คน ทั้งหมดนี้ล้วนนิมิตทั้งสิ้น นางเหล่านี้ฟ้อนระบำร่าริงรำม้ายมายตาตึงนางฟ้านางสวรรค์ เศียรช้างแต่ละเศียรจะมีวิมานอยู่ วิมานนี้ดูงดงามประสาธเวษยันต์ของพระอินทร์เครื่องประดับของหางล้วนเป็นแก้วมณีรัตนพลอยสีแดงเข้ม กระเวิน (ห้วงที่เกี่ยวข้องสำหรับโยงสัปคับช้างเป็นสร้อยถักด้วยทอง) เครื่องแต่งหัวช้างเป็นตาข่ายเพชรรัตนส่วนที่เป็นตระพองคลุมด้วยผ้าทิพ ที่หูช้างห้อยพู่ทุกหู *โลหิตสารถิ* แปลงเป็นความดูช้างขับท้าย ช้างทรง บรรดาจตุรงคเสนา (ทหาร 4 เหล่า) ล้วนแปลงกายเป็นเทวดา ทัพหน้าเป็นอารักษ์เทวผู้รักษาป่า ทัพหลังครุฑ กิณกร นาค ปีกซ้ายเป็น ฤาษี วิทยาธร ปีกขวาคนธรรพ์ จัดทัพ ตามตำราพิชัยสงครามแต่ละผู้ล้วนถืออาวุธทั้งหอก สร พระขรรค์ คทา กันถ้วนทั่ว

5. ความรู้ประกอบเรื่อง

อินทรชิต เป็นโอรสองค์โตของนางมณโฑกับทศกัณฐ์ เดิมชื่อ *รณพัตร์* เป็นพี่น้องสี่คนและไปนาสุริยวงศ์มีชายชื่อนางสุวรรณกัญญา มีโอรส 2 องค์ คือ *ยามลวัน* และ *กัญญวก* เมื่ออายุ 14 ปี ไปเรียนวิชากับฤาษีโคบุตร รู้พระเวทชื่อ “*มหากาลอัคคี*” คือ ถ้ำบูชาพระเป็นเจ้าทั้งสามได้แก่ พระอิศวร พระนารายณ์ และพระพรหมครบ 7 ปี จะมีฤทธิ์ยิ่ง เมื่อครบ 7 ปี พระอิศวรประทาน *ศรพรหมาศ* และพระเวทให้แปลงเป็นพระอินทร์ได้ พระพรหมประทาน *ศรนาคบาศ* และให้พรว่าตายก็ให้ตายกลางอากาศ หากศิรษะตกพื้นโลกจะลุกไหม้ด้วยไฟกลีป ต้องนำพานแก้วของพระพรหมมารับ พระนารายณ์ประทานศรวิญญาณ์ม ทศกัณฐ์ใช้ให้ไปปราบพระอินทร์ พระอินทร์แพ้ทั้งจักรแก้วไว้ จึงนำมาถวายทศกัณฐ์ ทศกัณฐ์จึงตั้งชื่อ ให้ใหม่ว่า “*อินทรชิต*” แปลว่า “*ผู้พิชิตพระอินทร์*”

อินทรชิต ออกศึกครั้งแรกได้รับกับพระลักษณ์ ต้องสรของพระลักษณ์เล็กทัพกลับไป เมื่ออินทรชิตกลับไปทำพิธีบูชาศรนาคบาศที่พระพรหมประทานให้เสร็จแล้ว ได้ออกมาสู้รบกับพระลักษณ์อีกครั้ง ผลการสู้รบคือ พระลักษณ์ต้องศรนาคบาศของอินทรชิต แต่ฝ่ายพระรามก็แก้พิษสรได้ต่อมาอินทรชิตทำพิธีบูชา

พรหมาสตร์ที่พระอิศวรประทานให้และออกศึกอีกครั้ง โดยใช้เวทมนตร์ที่ พระอิศวรประทานให้แปลงกายเป็นพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ

ในสมัยกรุงศรีอยุธยามีการนำเรื่องรามเกียรติ์มาแต่งเป็นบทสำหรับการแสดงมหรสพประเภทหนังใหญ่และโขน บทประพันธ์นั้นเรียกว่าบทพากย์

บทพากย์หนังใหญ่มักจะดำเนินเรื่องติดต่อกันเป็นเรื่องยาวจึงเรียกว่าคำพากย์ยาวส่วนบทพากย์โขนมักดำเนินเรื่องเป็นตอนๆไม่ต่อเนื่องกันจึงเรียกว่าคำพากย์สั้น

อธิบายความหมายของคำศัพท์

- 1) กบี่ หมายถึง ลิง
- 2) กิณร หมายถึง อมนุษย์ในนิยายมี 2 ชนิด ชนิดหนึ่งเป็นครึ่งคนครึ่งนก
ท่อนบนเป็นคน ท่อนล่างเป็นนก อีกชนิดหนึ่งมีรูปร่างเหมือนคน
เมื่อจะไปไหนมาไหนก็ใส่ปีกใส่หางไป
- 3) คนธรรพ์ หมายถึง ชาวสวรรค์พวกหนึ่ง เป็นบริวารท้าวธตรฐ มีความสามารถในการดนตรี
และขับร้อง
- 4) ฉิมพลี หมายถึง ต้นจั่ว
- 5) ราพณ์ หมายถึง ยักษ์
- 6) วิทยาธร หมายถึง อมนุษย์พวกหนึ่งมีฐานะต่ำกว่าเทวดา เชื่อว่ามีวิชากายสิทธิ์สามารถเหาะเหิน
เดินอากาศได้
- 7) สัตภัณฑ์ หมายถึง ชื่อหมู่เขา 7 ชั้น ที่ล้อมรอบเขาพระสุเมรุ ได้แก่ ยุคนธร อสินธร กรวิก สุทัต
นะ เนนิธร วินันตกะ และอัสกัณ
- 8) สุบรรณ หมายถึง ครุฑ
- 9) หัสติน หมายถึง ช้าง
- 10) หัสตินอินทรี หมายถึง นกหัสดีลิงค์ เป็นนกในวรรณคดี มีตัวใหญ่กำลังเท่ากับ
ช้าง 5 เชือก มีกรงเล็บใหญ่ มีงวงคล้ายช้าง อยู่บริเวณป่าหิมพานต์

กรุงเทพฯเมื่อร้อยกว่าปี

ผู้แต่ง ม.ล.ปิ่น มาลากุล เป็นบุตรของเจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี (ม.ร.ว.เปีย มาลากุล) และท่านผู้หญิงเสงี่ยม ท่านได้รับปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด ประเทศอังกฤษ

ในด้านหน้าที่การงาน ท่านเคยเป็นอาจารย์คณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เคยดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมสามัญศึกษา และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ลักษณะการแต่ง บทละครพูด

สาระสำคัญของเรื่อง

พ่อ ใหญ่ และเล็ก พุดคุยเรื่องแผนที่สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ที่พ่อนำขึ้นมาดู ในแผนที่นั้นแตกต่างกับ กรุงเทพฯในปัจจุบันอย่างสิ้นเชิง บริเวณที่เป็นอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยและถนนเพชรบุรี ยังเป็นท้องนาที่ไม่มีถนน ราชดำเนิน ชื่อสถานที่ก็เรียกแตกต่างจากปัจจุบัน เช่น โรงเรียนสตรีวิทยา เรียก โรงเรียนตึกดิน วัดมกุฏกษัตริยาราม เมื่อก่อนชื่อวัดพระนามบุญญ์ดี และสนามหลวงก็มีขนาดเล็กกว่าในปัจจุบัน พ่อได้เล่าต่อว่าสมัยก่อนมีถนนสำคัญสามสาย คือถนนเจริญกรุง ถนนบำรุงเมือง และถนนเฟื่องนคร โดยเฉพาะถนนเจริญกรุงมีความเจริญเพราะมีสถานกงสุลต่างๆตั้งอยู่จำนวนมาก ด้านคมนาคมนอกจากจะมีรถม้าแล้วยังมีรถรางซึ่งใช้ม้าลากอีกด้วย

คุณค่าที่ได้รับจากเรื่อง

- 1.คุณค่าด้านสังคม สะท้อนสภาพความเจริญรุ่งเรืองของกรุงเทพฯในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า ด้านการคมนาคมเริ่มมีระบบขนส่งมวลชนที่สะดวกมากขึ้น ด้านเศรษฐกิจกรุงเทพฯเป็นเมืองท่าค้าขายที่สำคัญ และด้านความสัมพันธ์กับต่างชาติมีการตั้งสถานกงสุลจำนวนมากตามริมแม่น้ำเจ้าพระยา
- 2.คุณค่าด้านวรรณศิลป์ บทสนทนาที่ตัวละครได้ตอบกัน ใช้ภาษาที่สั้นกระชับ เข้าใจง่าย ทำให้ชวนติดตาม

ศัพท์บัญญัติและการเปลี่ยนแปลงภาษา

ศัพท์บัญญัติ คือ คำที่คิดขึ้นเพื่อใช้แทนคำภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะคำภาษาอังกฤษ ซึ่งไทยรับมาพร้อมวิชาการและความเจริญด้านต่างๆ เมื่อมีการติดต่อกับชาวต่างประเทศมาก จึงมีคำภาษาอังกฤษหลายคำที่ยังใช้แบบทับศัพท์อยู่ เช่น ออฟฟิศ แบงก์ กัมปนี เป็นต้น

ตัวอย่างศัพท์บัญญัติ

1. แฟลต , อพาร์ตเมนต์ หมายถึง ห้างชุด
2. คอมพิวเตอร์ หมายถึง คณิตกรณ์
3. ปริ้นเตอร์ หมายถึง เครื่องพิมพ์
4. อินฟิไนต์ หมายถึง อนันต์
5. ซิมการ์ด หมายถึง บัตรระบุผู้เช่า
6. คีย์บอร์ด หมายถึง แผงแป้นอักขระ
7. แผ่นดิสก์ หมายถึง จานบันทึก
8. ฮาร์ดดิสก์ หมายถึง จานบันทึกแบบแข็ง
9. ลีोटเตอร์ หมายถึง สลากกินแบ่งรัฐบาล
10. รถเมล์ หมายถึง รถโดยสารประจำทาง

ปัจจุบันมีการบัญญัติคำใช้แทนแล้ว คือ สำนักงาน ธนาการ และบริษัท ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีคำที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ คือ คำว่าไฮเต็ล และ แทรม ปัจจุบันมีศัพท์บัญญัติใช้แทนแล้ว คือ โรงแรม และ รถราง

การเปลี่ยนแปลงภาษา

ภาษาเป็นเครื่องมือที่คนใช้ในการสื่อสารของมนุษย์ เพื่อสื่ออารมณ์ ความรู้สึกต่างๆ ประสบการณ์ภาษาที่ใช้ในสมัยหนึ่งย่อมแตกต่างกับภาษาที่ใช้ในอีกสมัยหนึ่ง แต่ลักษณะสำคัญของภาษาไทยจะยังคงอยู่ สิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปในด้านภาษามีหลายประการ ดังนี้

1. **คำเปลี่ยนไป** คำที่เรียกสิ่งหนึ่งอาจเปลี่ยนจากคำหนึ่งไปเป็นอีกคำหนึ่ง เช่น ชื่อโรงเรียนตึกดิน เป็น โรงเรียนสตรีวิทยา วัดพระนามบัญญัติ เป็น วัดมกุฏกษัตริยาราม
2. **เกิดคำใหม่** เมื่อเกิดสิ่งใหม่ สถานที่ใหม่ เหตุการณ์ใหม่ ก็ต้องมีคำเรียกสิ่งใหม่นั้นเกิดเป็นคำใหม่ เช่น ชื่อถนนราชดำเนิน ถนนมหาราช ถนนหน้าพระลาน ถนนหลังวัง
3. **มีคำหลายคำใช้หมายถึงสิ่งเดียวกัน** ในการใช้ภาษาบางครั้งพบว่าชื่อสถานที่ ชื่อบุคคล องค์กรหรือกิจกรรมต่างๆ มีคำเรียก คำบรรยายหลายคำ ซึ่งจะใช้ในสถานการณ์ต่างกัน เช่น ชื่อวัดอาจมีชื่อที่เป็นทางการกับชื่อที่เรียกทั่วไป คำที่ใช้ในทางการอย่างหนึ่งเมื่อเป็นภาษาพูดหรือภาษาปากก็อาจใช้อีกคำหนึ่ง เช่น วัดสระปทุม เป็นคำเรียกของชาวบ้านทั่วไปชื่อทางการใช้ว่า วัดปทุมวนาราม

4. การเปลี่ยนแปลงเสียง เสียงในภาษาอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ แต่การเปลี่ยนเสียงที่มีอยู่ใน

ระบบภาษาจะใช้เวลาานานมาก เสียงในภาษาไทยที่เปลี่ยนแปลงไปจากภาษาในสมัยเก่า คือ เสียงควบกล้ำ ได้แก่ ทร
 บรร บล พล ซึ่งไทยได้รับการยืมคำภาษาอังกฤษมาใช้ เช่น

ทรมเปต เบรก บล็อก ฟรี เสียงควบกล้ำดังกล่าวไม่มีในระบบเสียงภาษาไทยมาแต่เดิม

เสียงพยัญชนะท้ายเสียง ฟ ล ช หรือ ช เป็นเสียงที่เกิดใหม่จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางไวยากรณ์ เช่น การใช้
 คำว่า “ ถูก ” ในประโยคกรรม การใช้อากรนามในที่ควรใช้คำกริยา.

แบบทดสอบหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง บทพากย์เอราวัณ

จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ข้อใด มิใช่ ลักษณะหรือส่วนหนึ่งของช้างเอราวัณ
 1. สามสิบสามเศียรโตกา เศียรหนึ่งเจ็ดงา ดังเพชรรัตน์รูจี
 2. มีวิมานแก้วงามบวร ทุกเทศกฤษณธร ดังเวฬุยันต์อมรินทร์
 3. กอหนึ่งเจ็ดดอกดวงมาลัย ดอกหนึ่งแบ่งบาน มีกลีบได้เจ็ดกลีบผลา
 4. ลูกครุฑพลัดตกนิมพลี หัสตินอินทรี คาบช้างก็วางไอยรา
2. “เพลงารอยพลอยประดับมวง กีก้องกังกง กระทบกระทั้งธรณี”
คำประพันธ์นี้กล่าวถึงสิ่งใด
 1. เครื่องประดับช้าง 2. เครื่องประดับม้า
 3. เครื่องแต่งตัวทหาร 4. ส่วนประกอบของรถ
3. “ทรงเครื่องศัสตราแย่งยล ฤจะกลับเป็นกล ไปเข้าด้วยราพณ์อาธรรม”
“ราพณ์” หมายถึงข้อใด
 1. ยักษ์ 2. อินทรี
 3. พระราม 4. ทศกัณฐ์
4. สารทิพย์ของพระรามคือใคร
 1. โลหิต 2. พระลักษมณ์
 3. มาตลี 4. สุกรีพ
5. “เสด็จทรงรถแก้วโกสิย ไพโรจน์รูจี จะแข่งซึ่งแสงสุริย์ใส ”
ข้อใดเป็นคำไวพจน์กับคำที่ขีดเส้นใต้
 1. ผกา 2. สหสนัน
 3. คชสาร 4. โยธี
6. “ลูกครุฑพลัดตกนิมพลี หัสตินอินทรี คาบช้างก็วางไอยรา”
“หัสตินอินทรี” หมายถึงข้อใด
 1. สัตว์ในวรรณคดี มีรูปร่างเหมือนช้าง มีปีกเหมือนนก
 2. สัตว์ในวรรณคดีชื่อนกหัสติลิงค์ ตัวใหญ่ มีกำลังเท่ากับช้าง 5 เชือก มีกรงเล็บใหญ่ มีวงคล้ายวงช้าง กินเนื้อคนและสัตว์เป็นอาหาร อยู่บริเวณป่าหิมพานต์
 3. เป็นชื่อช้างเผือกตระกูลหนึ่ง อาศัยอยู่ในป่าหิมพานต์
 4. เป็นชื่อนกอินทรียักษ์ชนิดหนึ่ง มีขนาดใหญ่มาก สามารถกินช้างเป็นอาหาร

7. “นิมพลี” หมายถึงข้อใด

1. วิมานของคนธรรมดา	2. วิมานของวิยาธร
3. ป่าหิมพานต์	4. ป่าจิวที่อาศัยของครุฑ

8. “เสียงพลโห่ร้องเอาชัย เลื่อนลั่นสนั่นใน พิกพเพียงทำลาย ” คำประพันธ์นี้ใช้โวหารใด

1. อุปมา	2. อุปลักษณ์
3. อธิพจน์	4. บุคคลวัต

9. ข้อใด ไม่ใช่โวหาร ภาพพจน์

1. อินทรจิตบิดเบือนกายิน เหมือนนงค้อมรินทร์ ทรงคชเอราวัณ
2. สามสิบสามเศียร โสกา เศียรหนึ่งเจ็ดงา ดังเพชรรัตน์รูจี
3. เสียงพลโห่ร้องเอาชัย เลื่อนลั่นสนั่นใน พิกพเพียงทำลาย
4. สัตกัณฑ์บรรพตทั้งหลาย อ่อนเอียงเพียงปลาย ประนอมประนมชมชัย

10. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้อง

1. วิยาธร คือมนุษย์ผู้บำเพ็ญตบะจนมีฤทธิ์เดชคาถาอาคม
2. คนธรรมดา คือ เทวดาพวกที่ชำนาญด้านดนตรีและขับร้อง
3. กิณร คือ อดมนุษย์ที่มีรูปร่างครึ่งคนครึ่งนก ถ้าเป็นหญิงเรียกว่ากิริ
4. อารักขไพโรธณ์ คือ เทพารักษ์ หรือเทวดาที่มีหน้าที่รักษาป่า

11. เรื่อง “ กรุงเทพฯ เมื่อร้อยกว่าปี ” เป็นวรรณกรรมประเภทใด

1. บทละคร	2 . บทพากย์
3. บทสนทนา	4 . บทร้อยแก้ว

12. เรื่อง “ กรุงเทพฯ เมื่อร้อยกว่าปี ” เป็นเหตุการณ์ในรัชกาลใด

1. รัชกาลที่ 3	2. รัชกาลที่ 4
3. รัชกาลที่ 5	4. รัชกาลที่ 6

13. ข้อใดคือจุดประสงค์ของเรื่อง กรุงเทพฯ เมื่อร้อยกว่าปี

1. สะท้อนค่านิยมของคนในสมัยยุคโลกาภิวัตน์
2. เพื่อให้ทราบประวัติของสถานที่สำคัญของไทยในสมัยก่อน
3. แสดงให้เห็นความเจริญของกรุงเทพฯ ในสมัยก่อน
4. แสดงให้เห็นว่าคนไทยติดต่อกับต่างชาติมานานแล้ว

14. สาระสำคัญของเรื่องนี้กล่าวถึงเรื่องใด

1. แผนที่กรุงเทพฯ ที่ทำขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5
2. ถนนในกรุงเทพฯ ในสมัยรัชกาลที่ 5
3. พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย
4. สภาพสังคมในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

15. “ วัดพระนามบัญญัติ ” เป็นชื่อเดิมของวัดใด
1. วัดราชโอรสาราม
 - 2 . วัดมกุฏกษัตริยาราม
 3. วัดอรุณราชวราราม
 - 4 . วัดราชบพิตร
16. โรงเรียนสตรีวิทยาเดิมมีชื่อว่าอะไร
- 1.โรงเรียนตึกดิน
 2. โรงเรียนสะตึก
 - 3.โรงเรียนตึกวิทยา
 4. โรงเรียนวัดตึก
17. ข้อใดกล่าวถึงศัพท์บัญญัติได้ถูกต้อง
- 1.เป็นคำศัพท์ที่มีรากศัพท์มาจากภาษามอญ
 2. เป็นคำศัพท์ที่คิดขึ้นเพื่อใช้แทนคำภาษาต่างประเทศ
 - 3.เป็นศัพท์ที่ประเทศไทยสร้างขึ้นมาให้ภาษามีใช้อย่างหลากหลาย
 4. เป็นคำศัพท์ที่สมัยเก่าไม่ใช่เพราะถ้าสมัยจึงบัญญัติคำศัพท์ใหม่มาแทน
18. ข้อใดเป็นศัพท์บัญญัติของคำว่า “ กัมปนี ”
- 1.บริษัท
 2. บัญญัติ
 3. บุริมสิทธิ
 4. บรรษัท
19. ข้อใดเป็นศัพท์บัญญัติของคำว่า “ แทรม ”
1. รถราง
 2. รถไฟ
 - 3.รถเมล์
 4. รถบรรทุก
20. ข้อใดเป็นศัพท์บัญญัติ
1. ธนาคาร
 2. กิจกรรม
 3. บรรพต
 4. แม่ค้า

เฉลย แบบทดสอบหน่วยการเรียนรู้ที่ 3
เรื่อง บทพากย์เอราวัณ

1. 4	2. 4	3	. 3	4. 2	5. 2
6. 2	7. 4		8. 3	9. 1	10. 1
11. 3	12. 3		13. 3	14. 4	15. 2
16. 1	17. 2		18. 1	19. 4	20. 1

